

Jaarverslag

Hét SamenlevingsArchief van Limburg

SHCL

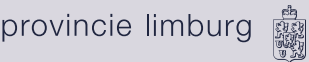
Het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg (SHCL) is een kenniscentrum voor regionale geschiedbeoefening, gespecialiseerd in de sociaaleconomische en sociaal-culturele geschiedenis van Limburg vanaf circa 1850. Het SHCL herbergt historische archieven, een bibliotheek annex documentatiecentrum en een wetenschappelijke afdeling die onderzoek doet naar de geschiedenis van de provincie Limburg.
Zie ook: www.shclimburg.nl

De activiteiten van het Centrum worden mogelijk gemaakt door de Provincie Limburg en de Universiteit Maastricht, met steun van sponsors en donateurs.

Begunstigers krijgen het jaarboek van het SHCL gratis.

Afbeelding op de omslag:
Maastricht, station Boschpoort, 14 oktober 1949. ENCI foto-archief

Adres Sint Pieterstraat 7, 6211 JM Maastricht
T 043-3284191
E info@shclimburg.nl
Web www.shclimburg.nl

Inhoud

Inleiding	04
Collecties	05
Publiek	15
Onderzoek	23
Organisatie en Personeel	27
Bijlage 1. Samenstelling van het bestuur en de raad van advies	30
Bijlage 2. Organisatie en personeelssamenstelling	31
Bijlage 3. Research fellows	32
Bijlage 4. Lidmaatschappen	34
Bijlage 5. Publicaties	36
Bijlage 6. Onderwijs en lezingen	38
Bijlage 7. Jaarverslag van de Stichting Maaslandse Monografieën	40
Bijlage 8. Acquisitie en dequisitie van archieven en documentatie	41
Bijlage 9. Lijst van schenkers van bibliotheekmateriaal	44
Bijlage 10. Begunstigers en contribuanten	45

SHCL

Inleiding

Eind 2023 heeft het SHCL een positioneringsonderzoek laten uitvoeren. Uit de interviews met belanghebbenden en interne consultaties kwam naar voren dat onze missie en visie onveranderd weerklank vinden. Velen vinden met ons dat onze collectie onmisbaar is voor een beter begrip van de geschiedenis van Limburg en de mensen die er wonen en werken. Wij blijven daarom iedere geïnteresseerde ondersteunen, die onze archieven en documentatie wil raadplegen en die gebruik wil maken van onze kennis. In de komende jaren streven we ernaar om het SHCL en zijn aanbod nog beter bij onze kerndoelgroepen bekend te maken.

Met het oog daarop hebben wij in 2023 een subsidieaanvraag gedaan bij de erfgoedstartersregeling van het Mondriaan Fonds. De toekenning hiervan heeft ons in staat gesteld om een nieuwe publieksmedewerker aan te trekken, die per 1 januari 2024 is begonnen. Met haar bijdrage kunnen wij onze publieksactiviteiten met nog meer elan uitvoeren en kunnen we deze, zoals aangekondigd in ons werkplan voor 2023, verder diversifiëren.

Het werkplan kondigde ook aanpak van ons steeds nijpender gebrek aan depotruimte aan, in samenhang met een nieuw archiefplan. Als aanloop daartoe hebben wij ons acquisitieprofiel verduidelijkt en op onze website gepubliceerd. Het grootste wapenfeit op collectiegebied was ongetwijfeld de overname van het ENCI-archief. Met financiële steun van Heidelberg Materials, de Provincie Limburg en andere subsidiegevers kunnen wij dit belangrijk stuk Limburgs erfgoed behouden en ontsluiten. Om de opname van dit archief mogelijk te maken, hebben we een deel van onze archieven in een extern depot ondergebracht.

Met de Coöperatie Erfgoed Limburg (CEL) en het LinkedOpenLimburg-initiatief zijn wij bezig het digitaal erfgoed uit en over onze provincie duurzaam te conserveren en voor een breder publiek te ontsluiten. Wij zijn nauw betrokken (zowel bestuurlijk als 'hands-on') bij de totstandkoming van een digitale infrastructuur voor het Limburgs erfgoed. Juist op dit terrein blijkt de kracht van samenwerking, die binnen onze sector de laatste jaren zo prominent naar voren is gekomen. Het SHCL blijft graag het zijne hiervoor doen.

In samenspraak met ons bestuur en de raad van advies hebben wij een meerjarenvisie (2023-2027) opgesteld en op onze website gepubliceerd. Deze vat onze speerpunten op het gebied van collectiebeheer, onderzoek en publiekswerking samen. Op onderzoeksgebied hebben wij uitvoering gegeven aan de plannen die wij voor 2023 hadden gemaakt door ons te concentreren op projecten rond het thema 'sociale geschiedenis van het landschap' en op collectiegerelateerd onderzoek zoals dat over de Limburgse briefhoofden.

Namens het bestuur en het SHCL-team,
Prof. dr. Nico Randeraad, directeur

Collecties

Archieven

Algemeen

Het SHCL beheert archieven en verzamelingen afkomstig van bedrijven, instellingen en personen die een belangrijke rol spelen of hebben gespeeld in het maatschappelijk leven in de provincie Limburg gedurende de negentiende, twintigste en eenentwintigste eeuw. Aan het eind van 2023 beheren we 795 archiefblokken.

Acquisitie en dequisitie

Ook in 2023 zijn er nieuwe archieven aan onze collectie toegevoegd en zijn er allerlei aanvullingen op bestaande archieven binnengebracht. In bijlage 7 is een specificatie van alle acquisities opgenomen. Zo werd het archief van de Vroedvrouwenschool (EAN_0957) aangevuld met de opname- en partusboeken vanaf 1982. Hierbij werd ook de eerder afgesloten overeenkomst van bewaargeving omgezet in een overeenkomst van schenking.

Speciale aandacht verdient natuurlijk de verwerving van het archief van ENCI Maastricht. Na een zorgvuldige voorbereiding in samenwerking met de betrokken partijen is de overeenkomst in 2023 getekend. Hiermee heeft Heidelberg Materials het bedrijfsarchief van de Eerste Nederlandse Cement Industrie in eigendom aan het SHCL overgedragen. Het SHCL organiseerde hiervoor op 29 september een exclusief persmoment. De overdracht kreeg ruime aandacht in de regionale pers, en op radio en tv. Het oudste deel van het archief werd vanaf de Tweede Wereldoorlog bewaard in het gangenstelsel van de Sint-Pietersberg. Dit 'bergarchief' met een omvang van 250 meter is in september 2023 opgehaald om door een gespecialiseerd bedrijf te worden behandeld, schoongemaakt en omgepakt.

In december 2023 is een eerste deel daarvan in ons depot geplaatst. SHCL is in overleg met Heidelberg Materials en Limburg Real Estate (LRE) over de fysieke overdracht van de overige 250 meter van het archief, dat nog in het voormalige hoofdkantoor van ENCI berust. Medio 2024 kunnen de ontsluitingswerkzaamheden starten.

Van links naar rechts: SHCL-bestuursvoorzitter Ernst Homburg; SHCL-directeur Nico Randeraad; Christoph Streicher, General Manager Heidelberg Materials Benelux; Günther Gach, voormalig Plant Manager ENCI Maastricht (Foto: Heidelberg Materials)

Op basis van het ENCI-archief – bewaard gebleven vanaf de oprichting in 1926 – kan de Limburgse en Nederlandse geschiedenis in vele opzichten verrijkt worden. Ook heeft er in 2023 uitruil van archieven plaatsgevonden. In het kader van de bewaring van historische archieven op de meest geëigende locatie, maar ook vanwege aanhoudend plaatsgebrek heeft het SHCL verschillende kleine archieven overgedragen aan het Historisch Centrum Limburg (HCL) en de Gemeentearchieven van Roermond, Weert en Venlo. Hieronder bevinden zich de archieven van de Bank van Haffmans en Steegh en het archief van M. Bouts, verf, lak- en vernisfabriek. Omdat het SHCL de archieven van de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB) beheert evenals het archief van COC Limburg, zijn naar het SHCL overgedragen de archieven van de afdelingen Venlo, Blerick en Tegelen van de LLTB, het archief van de kring Roermond van de Bond van Bijenhouders van de LLTB, en het archief van COC-kerngroep regio Weert.

Depotbeheer, verpakking en materiële verzorging

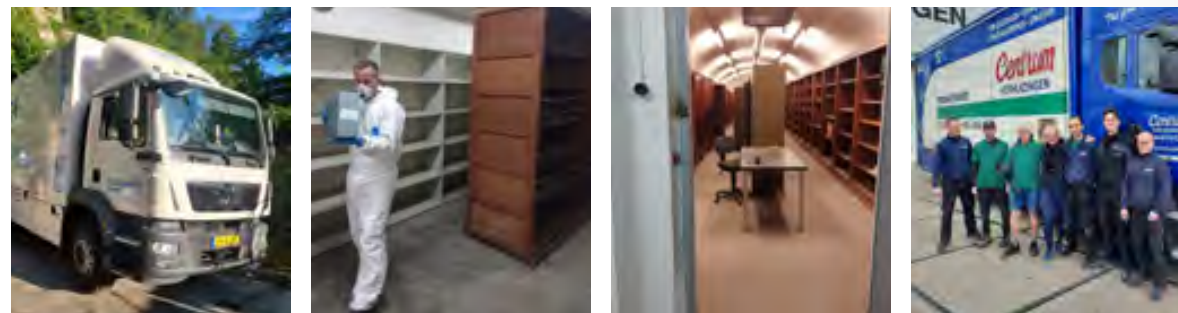
Om plaats te maken voor het omvangrijke archief van ENCI Maastricht en om in de nabije toekomst andere archieven te kunnen opnemen heeft het SHCL ongeveer 800 strekkende meter aan archieven uitgeplaatst naar een extern geklimatiseerd depot in Maastricht. Deze archieven blijven toegankelijk voor onderzoek. Andere archieven werden binnen ons depot verplaatst, zodat de beschikbare ruimte optimaal kan worden gebruikt. In december 2023 konden daardoor de eerste meters ENCI-archief in het depot worden geplaatst.

Uiteraard is ook in 2023 doorlopend gewerkt aan het optimaliseren van het fysieke beheer van onze archieven. Archiefmedewerker Susanne Souren verwijderde alle metalen en plasticen uit het zeer omvangrijke archief van de RK Vereniging Het Limburgse Groene Kruis. Dit project zal ze begin 2024 afronden. Na de presentatie van de inventaris van de mijn Willem-Sophia heeft depotmedewerker Bruno Bours dit archief omgenummerd en omgepakt.

Collectieregistratie

Het SHCL maakt voor de registratie en ontsluiting van zijn archieven en verzamelingen gebruik van het collectiebeheersysteem Mais-Flexis. De gegevens in het systeem worden voortdurend bijgewerkt. Het betreft de registratie van aanwinsten en alle verplaatsingen in onze depots, en verfijning van eerder ingevoerde data. Vanaf dit jaar werken onze medewerkers Thea Brockbernd en Bruno Bours bijvoorbeeld aan de nadere inhoudelijke ontsluiting van onze kleinere archieven via Mais-Flexis.

Eind 2022 vond de migratie plaats van Mais-Flexis On-Premise naar de SaaS-omgeving. Dit is een belangrijke stap in onze digitale transitie en bevestigt ons streven naar verbetering in de houdbaarheid, zichtbaarheid en bruikbaarheid van onze collectie, conform de NDE-strategie die wij onderschrijven.

Beelden van verschillende fasen van de verhuizing (Foto: Andrea Peeters)

Hoofd collecties Irene Schier bij het grotarchief van de ENCI.

Het applicatiebeheer van Mais-Flexis lag ook in 2023 in handen van senior archivaris Andrea Peeters. Om de volgende stappen te kunnen zetten in het verbeteren van de digitale beschikbaarheid van onze collectie, kreeg zij vanaf oktober hulp van Marlies Nieuwlaat, voormalig archivaris en applicatiebeheerder van Rijkshet in Heerlen. Marlies zal als vrijwilliger ook in 2024 aan ons verbonden blijven.

Een belangrijke stap in de digitale ontsluiting van onze collectie was de (her)inrichting van de archiefcategorie 'Foto'. Met deze aanpassingen van de infrastructuur kan onze fotocollectie nader worden beschreven en online beter worden gepresenteerd. De beeldcollectie van het SHCL is zeer omvangrijk en van grote waarde. Het SHCL wil de collectie stap-voor-stap digitaliseren, metadateren en beschikbaar stellen, voor zover auteursrechten en privacywetgeving dat toelaten.

Europa-archief

In samenwerking met Studio Europa Maastricht (SEM), een expertisecentrum voor aan Europa gerelateerd debat en onderzoek, draagt het SHCL bij aan de vorming en beschikbaarstelling van het zogenoemde Europa-archief (inmiddels omgedoopt tot 'Europa Archief Mathieu Segers'). Dit betreft een nog groeiend aantal bestanden, dat wordt samengebracht in het kader van het erfgoedlabel dat aan 'Maastricht 1992' is verleend. In 2021 is overeengekomen dat het SHCL vanaf januari 2022 zorg zal dragen voor de selectie, het ontdebellen, de ontsluiting en de materiële verzorging van de bestanden, waarna dit materiaal beschikbaar is voor wetenschappelijk onderzoek, journalistieke projecten en (academisch) onderwijs. Het eerste deelproject betreft het archief van de Association of European Parliamentarians with Africa (AWEPA) over de periode 1995-2017. De inventarisatie van dit archief is in volle gang. Daarnaast werd dit jaar door Celine Huits het archief van Sipke Brouwer geïnventariseerd. Na de overdracht eind 2023, volgt in 2024 de inventarisatie van de archieven van Edmund P. Wellenstein en zijn zoon Edmund H. Wellenstein. Na afronding van de inventarissen zullen de archieven worden overgedragen aan Centre Céramique.

JEMA

Samen met Stichting Aardewerkerfgoed Maastricht zet het SHCL zich in voor het behoud van het erfgoed van de Maastrichtse aardewerkindustrie. De samenwerking richt zich op dit moment op het behoud van het archief van het voormalig keramisch atelier JEMA. Het papieren geheugen van de JEMA in de fabriek aan de Fort Willemweg omvat circa dertig strekkende meter. Het archief verkeert in een zeer slechte materiële staat. Helaas was een groot deel van het archief niet meer te redden. Dit jaar hebben seniorarchivaris Andrea Peeters en vrijwilliger Hans Kessen het belang van het resterende deel beoordeeld en de inhoud beschreven in een voorlopige inventaris. Dat wat voor bewaring in ons depot in aanmerking komt, zal door een gespecialiseerd bedrijf moeten worden behandeld. De Stichting Aardewerkerfgoed Maastricht stelt zich garant voor de financiële middelen.

Digitalisering archieven Sphinx-Céramique

De archieven van Sphinx en Société Céramique zijn de meest geraadpleegde archieven van het SHCL. Het aardewerk van Sphinx-Céramique geniet grote populariteit. Eind 2021 deed het SHCL een Metamorfoze-aanvraag voor de conservering en digitalisering van grote delen van deze archieven, die in 2022 is gehonoreerd. De focus ligt op de notulen, personeelsadministratie en productcatalogi.

Het project heeft als beoogde einddatum 1 januari 2026. De eerstelijnsconservering zal worden uitgevoerd door Hoogduin Papierrestauratoren. De opdracht voor digitalisering is neergelegd bij Art in Print.

Catalogus JEMA

In 2023 werd gestart met de interne materiaalvoorbereiding bij het SHCL, waarbij de volgorde van de stukken binnen de omslagen werd gecontroleerd en scaninstructies werden toegevoegd. De keuzes en afspraken die werden gemaakt zijn vervolgens met alle betrokken partijen besproken in het zogenoemde startgesprek. In 2024 zal een eerste batch bestaande uit productcatalogi door Hoogduin worden geconserveerd en door Art in Print worden gedigitaliseerd.

Voor onderzoek, educatieve projecten en digital storytelling bieden de archieven van Sphinx en Société Céramique een schat aan mogelijkheden. Het project past tevens in ons streven om, in overeenstemming met de doelstelling van de Coöperatie Erfgoed Limburg, te komen tot een platform waarop de collecties van verschillende erfgoedorganisaties op het gebied van aardewerk duurzaam en open access verbonden en verrijkt kunnen worden.

LLTB-fotocollectie

Sinds 2011 beheert het SHCL het rijke archief van de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB). De fotocollectie van de LLTB werd daar in 2014 aan toegevoegd. In 2023 is Peter de Vreede, voormalig archivaris van het fotoarchief van dagblad *De Limburger* en vrijwilliger bij het SHCL, begonnen met het digitaliseren en beschrijven van deze foto's. Het gaat om circa 3.500 afdrukken in verschillende formaten en 400 groot- en kleinbeeld negatieven. Het beschrijven is een hele klus, want vele foto's zijn nauwelijks van informatie voorzien. Een groot deel van de foto's is inmiddels online te bekijken via onze website en op archieven.nl. De fotocollectie van de LLTB en het werk van Peter waren ook het thema van ons erfgoedweekend in november. Zie onder Publiek voor meer informatie hierover.

Van Rijt-fotocollectie

Begin 2023 heeft het SHCL een aanvulling ontvangen op onze reeds gedigitaliseerde en beschreven fotocollectie van priester en amateurfotograaf Gerardus van Rijt (DOC_0132). Ingrid M.H. Evers, de auteur van een artikel over Van Rijt in ons jaarboek van 2020, is inmiddels ver gevorderd met het beschrijven van de foto's en glasplaten. De aanvulling schijnt meer licht op de reizen van Van Rijt, onder meer naar Palestina in het begin van de twintigste eeuw.

Bibliotheek

Algemeen

Het SHCL beschikt over een omvangrijke bibliotheek op het gebied van sociale, economische en culturele geschiedenis, sociale geografie, religie en samenleving in Limburg en daarbuiten. Van bijzonder belang zijn de unieke deelcollecties over de steenkolenmijnbouw, de keramiekindustrie, landbouwgeschiedenis, arbeidsmigratie en gezondheidszorg in Limburg. Ook de bibliotheek van het Historisch Centrum Limburg (HCL) wordt beheerd door het SHCL. De bibliotheekcollectie in het depot en de open opstelling in de studiezaal heeft een omvang van circa 3,5 kilometer.

Acquisitie

In 2023 is er een bescheiden aantal van veertig nieuwe titels aangeschaft (SHCL 20; HCL 20), naast de aanvullingen op de lopende tijdschriften. Bovendien heeft de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB) 131 gebonden delen met zijn ledenblad *Nieuwe Oogst* over de jaren 2001-2021 overgedragen. Daarnaast is de bibliotheekcollectie uitgebreid met schenkingen van particulieren en instellingen. Een lijst van schenkers van bibliotheekmateriaal is te vinden in bijlage 8. Wij zijn hen allen zeer erkentelijk.

Grijze literatuur

Naast de invoering van de in 2023 verworven titels en binnengekomen tijdschriften werd ook in 2023 gewerkt aan het selecteren en ontdebellen van de 'grijze literatuur' en het beschrijven van de overblijvende publicaties. De grijze literatuur is een belangrijk speerpunt in de bibliotheekcollectie van het SHCL en direct gerelateerd aan de archiefcollectie. Ze was tot op heden alleen vindbaar via een op Access gebaseerde database op de website van het SHCL. Het invoeren van de grijze literatuur in WMS – in eerste instantie de 11.050 zogenoemde LIM (aan Limburg gerelateerde) brochures – kost relatief veel tijd, omdat een hoog aantal items nog niet in WMS bekend is. Voor deze items moeten nieuwe beschrijvingen worden gemaakt. In 2023 zijn 3.298 items ingevoerd of na selectie afgevoerd. In totaal zijn in de periode juli 2020 - december 2023 7.083 LIM-brochures verwerkt; nog 3.967 brochures te gaan.

Collectieregistratie

Het SHCL maakt voor de registratie en ontsluiting van zijn bibliotheekcollectie gebruik van het beheersysteem WMS van OCLC. De collectie in WMS – monografieën, seriewerken, tijdschriften, kranten (etc.) – is doorzoekbaar via de online publiekscatalogus op de website van het SHCL en het HCL, en via worldcat.org. Iedere bezoeker kan na registratie een account aanmaken en publicaties inzien of lenen. Eind 2023 zijn er in WMS 90.660 items ontsloten, waarvan 17.809 voor het HCL. Dat zijn er 1.954 meer dan eind 2021 (88.706).

Tijdschriften en almanakken

Nog eens 1.439 tijdschriften, almanakken en inventarissen van het HCL zijn opgenomen in het archiefsysteem Mais-Flexis en doorzoekbaar via onze website en archieven.nl. Ook de tijdschriften en almanakken zullen op termijn in WMS worden opgenomen.

Tijdschriftabonnementen

In 2022-2023 werd het tijdschriftenbestand tegen het licht gehouden, ook gezien de ontwikkelingen op digitaal gebied. Welke tijdschriften en jaarboeken ontvangen wij en willen we in de toekomst blijven aanbieden, op papier of digitaal? Het opzetten van een infrastructuur voor het rechtstreeks aanbieden van digitale tijdschriften is op dit moment nog niet haalbaar gebleken. We werken in samenwerking met bibliotheekpartners aan een duurzame oplossing. Eind 2023 gaan we verder met 87 actieve abonnementen op historische en wetenschappelijke tijdschriften. Het plan is om vanaf volgend jaar nog breder te acquireren op lokale en regionale publicaties.

Digitalisering van de collectie - Metamorfose

De digitalisering van periodieken en overige publicaties wordt voortgezet. In het kielzog van het digitaliseringsproject van de archieven van Sphinx en Société Céramique worden ook de betreffende personeelsbladen uit onze bibliotheek gedigitaliseerd.

Bijzondere collectie: vlaggen en vaandels

Naast de archieven en bibliotheek beheert het SHCL een collectie vakbondsvaandels en -vlaggen. Eind 2023 omvatte de collectie 198 stuks. In 2023 werden er zeven vlaggen en vaandels toegevoegd aan de collectie.

Ongeveer de helft van de collectie is bij Limburgse musea in beheer gegeven; de rest wordt in ons depot bewaard. Voor enkele nieuw verworven exemplaren is een subsidie ten behoeve van conservering aangevraagd. Na afloop van de werkzaamheden zullen deze aan het Discovery Museum worden overgedragen.

De vlaggen en vaandels die bij het SHCL berusten worden beheerd door zelfstandig textielrestaurator Doortje Lucassen. Zij draagt zorg voor een verantwoorde opslag en documenteert de herkomst en de kunsthistorische waarde van de objecten. De vlaggen en vaandels van het SHCL zijn ontsloten in Mais-Flexis en digitaal raadpleegbaar op archieven.nl en op onze eigen website. Voorts wordt de collectie digitaal gepresenteerd op limburgsevaandels.nl (het DRAPO project). Hier kunnen ook verenigingen hun ‘drapo’ te pronken zetten zonder er afstand van te doen. De gegevens in deze database van het SHCL worden voortdurend aangevuld en verbeterd. Eind 2023 staan er 1049 vlaggen en vaandels van 723 verschillende verenigingen in de database (2022: 1022 vlaggen en vaandels, 715 verenigingen).

Kennisontwikkeling

Het SHCL zet hoog in op kennisontwikkeling en stimuleert zijn medewerkers aan te sluiten bij relevante webinars, workshops en bijeenkomsten. We vinden het belangrijk dat we bedreven raken in innovatieve gebruiksmogelijkheden van WMS en Mais-Flexis, Linked Data en andere tools, die zullen helpen onze collectie digitaal beter te ontsluiten en online beschikbaar te stellen. Onze adviseur digitalisering en medewerker archieven Celine Huits is in september 2023 gestart met de Master na Master Archivistiek: erfgoed- en informatiebeheer. Zij volgt deze opleiding in Brussel in deeltijd, verdeeld over twee jaar. Daarnaast organiseerde Celine zelf, samen met Wouter Daemen, digitaal-erfgoed-coach voor de provincie Limburg, online kennissessies voor deelnemers aan en geïnteresseerden in de LimburgCollectie:

- 20 januari: Duurzaam digitaal bewaren, met Tamara van Zwol (NDE)
- 17 maart: Linked Open Data, met Merel Geerlings (Stadsarchief Amsterdam)
- 9 juni: European Time Machine

Externe dienstverlening

Rondleidingen en mini-exposities

Om verbinding te maken met collega-erfgoedinstellingen, archiefvormers, studenten en andere belangstellenden heeft het SHCL ook in 2023 meerdere rondleidingen gegeven en mini-exposities ingericht. Zo laten we zien wat we doen, wat we hebben en wat we voor anderen kunnen betekenen.

In 2023 zijn onder anderen ontvangen:

- 30 januari: werknemers Staalwerken de Maas (nu Tata Steel), naar aanleiding van de overdracht van het bedrijfsvaandel
- 8 februari: studenten van de cursus ‘Back to the sources’ van het University College Maastricht
- 24 februari: Jurella Kleinmoedig, raadslid Gemeente Weert
- 8 maart: Nico Zijlstra, DeMijnen.nl
- 22 maart: Alain Andrien, ENCI Maastricht
- 24 april en 1 mei: presentatie ter voorbereiding van/vanwege opnames voor de Omroep Max-serie In de voetsporen van, gepresenteerd door Philip Freriks (nog uit te zenden)
- 5 mei: Lydia Beerkens, directeur van Stichting Restauratie Atelier Limburg (SRAL)
- 7 en 14 juli: Edwin Beckers en Laura Adams van het Limburgs Museum, ter voorbereiding op de tentoonstelling Erotiek en Schaamte
- 24 november: studenten regie Toneelacademie Maastricht
- 24 november: leden Netwerk Ondernemende Senioren (NEOS)

- 6 december: donateurs SHCL
- 14 december: communicatieafdeling UM

Afhandeling van vragen

Onderzoekers en collega-erfgoedinstellingen wisten ons ook dit jaar goed te vinden. Zij vroegen hulp bij hun onderzoek of scans voor hun publicaties en tentoonstellingen, of deden een beroep op ons netwerk.

Digitale dienstverlening

De collectie van het SHCL is toegankelijk via de algemene website archieven.nl en de websites shclimburg.nl en rhcl.nl. Via onze eigen website en die van onze burens zoekt de gebruiker in alle archieven van SHCL en HCL. In 2023 werden er 1.656.098 paginaweergaven geteld (2022: 1.699.473; 2021: 2.581.345; 2020: 2.816.091; 2019: 1.784.213).

Het aantal zoekacties op onze gezamenlijke website was afgelopen jaar 410.269 (2022: 396.468; 2021: 458.964; 2020: 483.149; 2019: 419.257). De afzonderlijke archieftoegangen van het SHCL werden 100.143 keer bekeken (2022: 93.290; 2021: 110.215; 2020: 128.583; 2019: 84.865). Na de coronajaren lijkt er zich dus weer een stijging af te tekenen.

De bibliotheekcollectie van het SHCL en HCL, ingevoerd in WMS, is doorzoekbaar via onze website en de internationale link. In 2023 was het totaal aantal zoekopdrachten via Discovery 28.453 (2022: 22.928; 2021: 24.987; 2020: 18.491).

Studiezaal

De studiezaal van het HCL en SHCL is geopend van dinsdag tot en met donderdag. Wij zijn voor het (in onze ogen te restrictieve) openstellingsbeleid afhankelijk van het HCL. Het totaal aantal bezoekers (SHCL en HCL) – geregistreerd via Mais-Flexis – nam in 2023 toe naar 1.257 (2022: 1.094; 2021: 705; 2020: 764; 2019: 1.465). Deze mensen bezochten de studiezaal samen 2.638 keer (2022: 2.448; 2021: 1.305; 2020: 1.665; 2019: 4.462).

Raadplegingen en uitleningen

In 2023 werden er via Mais-Flexis 690 archiefstukken van het SHCL aangevraagd voor inzage (2022: 727; 2021: 487; 2020: 622; 2019: 902).

Van de bibliotheekcollectie staat een deel in open opstelling in de studiezaal. Dit deel is vrij raadpleegbaar. Voor het inzien van materiaal uit het depot of het lenen van publicaties kan iedere bezoeker na registratie een account aanmaken. De bibliotheek heeft inmiddels 206 geregistreerde leners (2022: 202; 2021: 182). In 2023 werden via WMS 1264 boeken uitgeleend of verlengd (2022: 852; 2021: 732).

Publiek

Het SHCL spant zich voortdurend in om zijn collecties onder de aandacht van het publiek te brengen. Bijzondere aandacht gaat uit naar de website, die de spil vormt van onze externe communicatie, en naar berichtgeving via sociale media. Bovendien organiseert het Centrum zelf publieksactiviteiten of verleent het ondersteuning aan dergelijke initiatieven.

Roze in de klas

Van 29 december 2022 tot 9 april 2023 was in de vitrines op de begane grond van het Centre Céramique de mini-expo ‘50 jaar Roze in de klas’ te zien, over homo-emancipatie en de voorlichting daaromtrent.

De mini-expo werd samengesteld door Hiske Haenen, voormalige stagiair verbonden aan het SHCL, met stukken afkomstig uit het archief van het COC Limburg (EAN_1170). De vormgeving werd gerealiseerd door Luke van Gessel, Corné Rutten en Hiske Haenen. De tekst werd geschreven door Hiske Haenen en Andrea Peeters, senior-archivaris van het SHCL. In *De Limburger* verscheen hierover op 29 december een artikel van Vikkie Bartholomeus, getiteld 'Expositie over homo-acceptatie: 'Het potenrammen van toen is het gay bashen van nu'. Hiske werd ook geïnterviewd door Timo Schmid van L1. In het kader van 'Weert respecteert' was de mini-expo ook de gehele maand november te zien op de begane grond van het Bibliocenter te Weert.

Presentatie Een roze revolutie

Op 5 maart presenteerde SHCL-vrijwilliger Jean Delhooven zijn boek *Een roze revolutie* aan het grote publiek in Boekhandel Dominicanen in Maastricht, mede gebaseerd op het archief van COC Limburg dat door het SHCL wordt beheerd. SHCL heeft het boek mede gefinancierd met een bedrag van 2.500 euro. Het boek staat stil bij het 50-jarig bestaan van COC Limburg, de lhbt-organisatie die Jean mee oprichtte in 1972. Host van de avond was hoofd onderzoek Joris Roosen. Het boek werd in ontvangst genomen door onze collectieambassadeur van het COC-archief Geert Gabriëls. In *De Limburger* verscheen op 5 maart een artikel van Vikkie Bartholomeus, 'Halve eeuw homo-emancipatie in Limburg: van flikkerfilmfestival en homohuwelijk tot demonstratie tegen bisschop Gijsen'.

DRAPO

Met financiële steun van het landelijke netwerk Clariah (Common Lab Research Infrastructure for the Arts and Humanities) is gedurende het jaar een pilot uitgevoerd, waarin tools en methoden zijn uitgetoetst om de oorspronkelijke dataset te verrijken. Het project beoogt automatisch (onder andere met behulp van AI) publicatiegegevens van en over organisaties binnen het Limburgse sociaal-culturele domein te verzamelen. In de loop van 2024 zullen deze gegevens ook publiek online beschikbaar zijn. De beoogde tentoonstelling rond vlaggen en vaandels in samenwerking met het Discovery Museum is niet doorgegaan vanwege een tekort aan middelen. We vergeten dit thema echter niet en zoeken naar nieuwe mogelijkheden om dit bijzondere erfgoed met het publiek te delen.

Mini-exposities studiezaal Maastricht

Vanaf 2023 worden door het SHCL en HCL mini-exposities ingericht in de studiezaal aan de Sint Pieterstraat 7 in Maastricht. In 2023 stelde SHCL de volgende exposities samen:

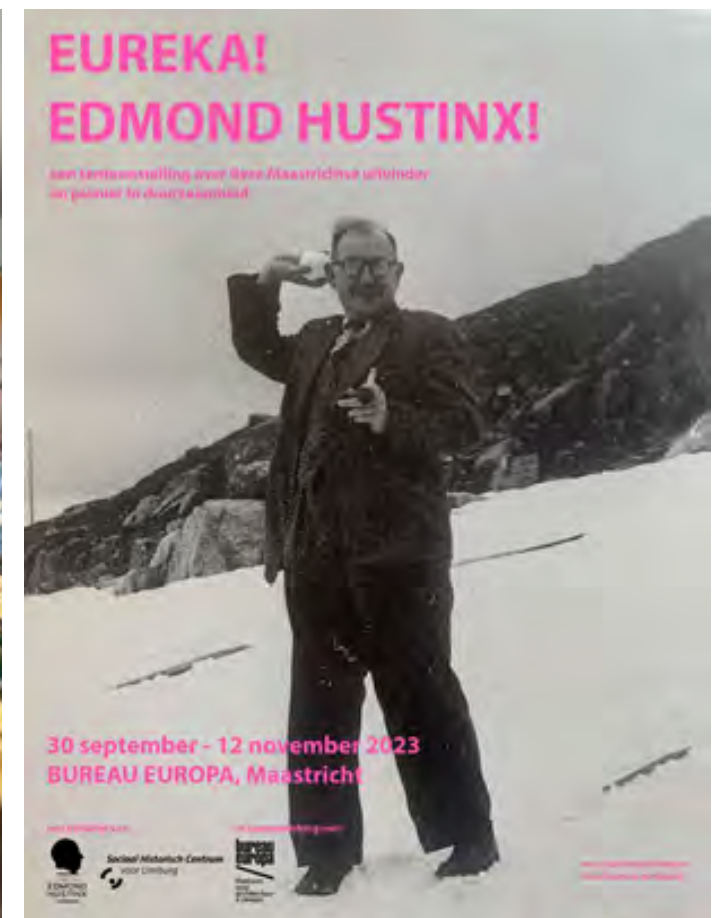
- Juni: de inventaris als wegwijzer, COC Limburg
- September: ENCI en zijn archief
- November: een greep uit de fotocollectie van de LLTB

Maand van de Geschiedenis – thema Eureka!

Het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg gaat jaarlijks met de verschillende thema's van de Maand van de Geschiedenis aan de slag om de Limburgse geschiedenis onder de aandacht te brengen van het publiek. In 2023 was het thema Eureka!

Bureau Europa – Edmond Hustinx

Op initiatief van Sociaal Historisch Centrum voor Limburg was de Edmond Hustinx Stichting van 1 oktober tot 12 november te gast bij Bureau Europa met een deelexpositie over haar naamgever en oprichter. De Maastrichtse zeepfabrikant en kunstmecenas staat te boek als een gedreven uitvinder met maar liefst 1.116 ideeën en patenten op zijn naam, waaronder veel productiemethoden die afvalstoffen hergebruikten. De rol van Hustinx werd geschetst aan de hand van archiefstukken, foto's, film- en audiodocumentatie uit het archief van het SHCL.

De deelexpositie in de filmzaal van Bureau Europa werd samengesteld door Joep Vossebeld en was gebaseerd op het archiefonderzoek van Frank Hovens van het SHCL, en de expertise van Joes Minis. Over Hustinx en de expositie verschenen krantenartikelen van Paul van der Steen in de NRC van 12 oktober, en van Rob Cobben in *De Limburger* op 17 oktober. De tentoonstelling was ingericht met materiaal uit ons Hustinx-archief (EAN_0887).

Tien Limburgse Eureka momenten

Verder vond historicus Frank Hovens [tien Limburgse Eureka momenten](#): ingevingen die de samenleving veranderd hebben. Hij heeft ze samen met Pieter van der Woude van het LGOG en verslaggever Frank Ruber van L1 op een rij gezet. L1 heeft de tien eureka momenten begin oktober allereerst in zijn geheel online gepresenteerd. In de weken daaropvolgend zijn de onderwerpen nog eens in onderdelen online gezet. Op de radio zijn er vier zaterdagreportages te horen geweest in Cultuurcafé. Op TV waren reportages te zien in L1mburg Centraal en online zijn meerdere filmpjes geplaatst over Limburgse eureka momenten.

Erfgoedweekend 2023 – LLTB-fototentoonstelling

Andrea Peeters en Peter de Vreede hebben een keuze uit de fotocollectie van de Limburgse Land- en Tuinbouw Bond gemaakt en deze onder de titel ‘Noeste arbeid en romantiek’ tentoongesteld in de hal van Centre Céramique in Maastricht. Hieraan gekoppeld heeft het SHCL (met dank aan vrijwilliger Janine Wilms) een video geproduceerd, waarin oud-bedrijfsvoorlichter voor de agrarische sector Wiel Hupperetz herinneringen aan het boerenleven uit vroegere tijden ophaalt.

COOL Symposium

Op vrijdag 21 april organiseerde het LGOG/ SHCL Commissie voor Geschiedenis van Ondernemers en Ondernemingen in Limburg (COOL) en de Werkgroep Industrieel Erfgoed Limburg, in samenwerking met het SHCL en het Limburgs Museum een symposium “Logistiek rond Venlo in historisch perspectief”.

Landschapsdag

Op vrijdag 25 augustus organiseerde de commissie Landschapsgeschiedenis van het Koninklijke LGOG en het SHCL in samenwerking met de Provincie Limburg, RES Zuid-Limburg en RES Noord- en Midden-Limburg het congres Energiek Landschap: Landschap in Energietransitie Verleden, Heden en Toekomst. Nog verder in te vullen.

Aardewerkbeurs – JEMA

Na twee succesvolle edities kreeg de beurs van de Stichting AardewerkErfgoed Maastricht op 1, 2 en 3 december een derde editie in de Toonzaal bij Bureau Europa, met wederom een bijzondere rol voor het ‘ondergeschoven kindje’ van de Maastrichtse aardewerkindustrie: keramisch atelier JEMA. Deze bestond uit een fotopresentatie van het voormalige atelier door fotograaf Aron Nijs en een mini-expo van het SHCL over de materiële toestand van het archief en de inspanningen om het archief te behouden. De vitrines werden samengesteld en ingericht door Andrea Peeters en vrijwilliger Hans Kessen. Op dinsdag 28 november verscheen over dit project een artikel van Annelies Hendriks in *De Limburger* getiteld ‘Aardewerkbeurs op weg een Maastrichtse traditie te worden: expo over JEMA-archief’.

Publieksdag 2023

Op maandag 4 december organiseerden we een publieksdag voor de donateurs van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg en collega’s van Maastricht University Faculty of Arts and Social Sciences.

Na een welkomstwoord door directeur Nico Randeraad, gaf hoofd collecties Irene Schrier een presentatie over de belangrijkste activiteiten van de afdelingen archieven en bibliotheek van het afgelopen jaar. Nadien konden de aanwezigen genieten van een tentoonstelling van ‘topstukken’ uit onze collectie die werd samengesteld door senior archivaris Andrea Peeters. Daarnaast kreeg een aantal bezoekers ook een rondleiding door ons archiefdepot. Tijdens de tweede helft gaf hoofd onderzoek Joris Roosen een presentatie over het geschiedkundig onderzoek dat bij het SHCL wordt verricht. Onderzoekers Afra de Mars en Frank Hovens gaven daarbij uitgebreid woord en uitleg over hun onderzoeksprojecten.

Website

Begin april 2023 werd onze nieuwe website gelanceerd. Op de nieuwe website worden onze (digitale) collecties prominenter in beeld gebracht. Ook informeren we ons publiek via de website beter over onze werkzaamheden op het gebied van archiefbewerking en toegankelijkheid. De SHCL-research fellows kregen meer ruimte met een eigen pagina over hun onderzoek. Ook werd de pagina van het SHCL binnen de website van Maastricht University vernieuwd. Vanaf april tot en met december had onze nieuwe website 29.914 weergaven en 89.973 gebeurtenissen* van in totaal 7.338 gebruikers.* Van januari tot april zijn er geen gegevens. Dit maakt een vergelijking met vorige jaren lastig. Ook heeft Google Analytics de benamingen veranderd. Bij de lancering van de website in april, tijdens de Maand van de Geschiedenis in oktober en het Erfgoedweekend in november zie je een duidelijke stijging in het weergavenaantal. Vooral tijdens het erfgoedweekend was een duidelijke piek na het verschijnen van het artikel in de krant over de activiteiten in het erfgoedweekend.

Sociale Media

Onze activiteiten op Facebook werden voortgezet. In 2023 is het aantal volgers op Facebook gestegen naar 4.588. Het aantal neemt toe, maar niet meer zo snel als voorgaande jaren (2022: 4.523; 2021: 4.227). Er verschenen circa 140 berichten, iets minder ten opzichte van 2022 (171). Het bereik van deze berichten was 55.181 (2022: 61.677; 2021: 97.161). De mensen weten onze Facebookpagina steeds beter te vinden. Met een aantal van 11.535 bezoeken aan onze pagina is er sprake van een stijging van 77 procent ten opzichte van 2022: 6.501). Het bericht dat de meeste reacties kreeg was opvallend genoeg een bericht over warenhuis Maussen in Maastricht. Dit bericht kreeg 96 likes, 49 opmerkingen en werd 24 keer gedeeld.

Om de bekendheid en ons netwerk te verbreden presenteert het SHCL zich sinds 2021 ook op LinkedIn. We sloten het eerste jaar af met 274 volgers. De stand eind 2023 is 617 volgers (2022: 469). Onze LinkedInpagina kende dit jaar 809 paginaweergaven (2022: 589), waarvan 324 unieke bezoekers (2022: 253). De gedeelde content had in totaal 719 reacties, 9 commentaren en 30 reposts (2022: 1.022 reacties, 39 commentaren, 33 reposts).

Ook YouTube is voor ons een nieuw medium. De resultaten eind 2023 waren 44 abonnees (2022: 32), 1635 views (2022: 1.114) en een totale kijktijd van 102.2 uur (2022: 53.6). De video met de meeste views was de podcast Limburgs Verleden, aflevering 13: prof. dr. Wim Hupperetz (253 views). Onze activiteiten op Instagram waren nog te beperkt om betekenisvolle cijfers te kunnen genereren.

* Gebeurtenissen zijn interacties van gebruikers die binnen een website plaatsvinden.

* Na de homepage (9.464) en de 404 foutmelding pagina (1.859) (door overgang naar nieuwe website waarschijnlijk) staan de volgende pagina's met de meeste weergaven genoteerd: 3. Zoeken en bladeren (973) , 4. stages en vacatures (866), 5. organisatie (827), 6. Medewerkers (814), 7. Collecties (552), 8. Onderzoekers (525), 9. Onderzoeksprojecten (441), 10. Maaslandse Monografieën overzicht (434). De ogenschijnlijke terugval is mogelijk te wijten aan de nieuw cookiewetgeving; websitebezoekers die cookies weigeren, worden door Google Analytics niet geteld.

Een leerlinge krijgt les in koeien melken. Op de achtergrond de witte molen van Posterholt Landbouwhuishoudschool Posterholt, 1938-1939. SHCL collectie EAN_1244 - Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB) - nummer 1969

Podcast Limburg Verleden

Limburgs Verleden is een podcast geproduceerd door het Koninklijk LGOG en het SHCL. In deze podcast voert Joris uitgebreide gesprekken over de geschiedenis van Limburg, waarbij auteurs, historici en professionals uit diverse vakgebieden in de culturele sector aan het woord komen. De podcast werd via [audiokanalen](#) 448 (318 in 2022) keer beluisterd en via YouTube 1.667 (579 in 2022) keer bekeken.

In 2023 verschenen afleveringen 11 tot en met 18:

- [Aflevering 11 \(mei 2023\)](#): in gesprek met schrijver en biograaf dr. Dik van der Meulen. Hij was te gast bij het SHCL in het kader van zijn onderzoek naar Jac. P. Thijsse, geboren in de Commandantswoning, waar het SHCL is gehuisvest. Nico Randeraad interviewde hem naar aanleiding van dit onderzoek.
- [Aflevering 12 \(mei 2023\)](#): een interview met dr. Wim de Jong die als onderzoeker verbonden is aan het project ‘Kinderen van de kolonie’ aan de Open Universiteit te Heerlen.
- [Aflevering 13 \(juli 2023\)](#): een gesprek met prof. Wim Hupperetz, directeur van Centre Céramique, Kumulus en het Natuurhistorisch museum, naar aanleiding van de oprichting van het Maastricht Museum.
- [Aflevering 14 \(september 2023\)](#): een interview met dr. Leen Roels, naar aanleiding van haar benoeming als directeur van het Mijnmuseum in Heerlen.
- [Aflevering 15 \(oktober 2023\)](#): gesprek tussen Celine Huits (SHCL), Elisabeth Wiessner (NDE) en Vivian van Slooten (Discovery Museum) over digitaal erfgoed en de (online) zichtbaarheid ervan.
- [Aflevering 16 \(oktober 2023\)](#): interview met schrijver Frank Bokern naar aanleiding van diens nieuwe boek *Het Jekerkwartier. Broedplaats van vrolijk verzet*.
- [Aflevering 17 \(november 2023\)](#): gesprek met Bert Mennings, directeur van het Limburgs Museum, over de plannen voor het oprichten van een online museum (Ons Limburgs Museum).
- [Aflevering 18 \(december 2023\)](#): interview met Peter de Vreede naar aanleiding van van het fotokatern SHCL jaarboek 2023.

Voorts in de media

Gedurende het jaar is er ook via de media aandacht geschonken aan de activiteiten van het Centrum:

- [4 maart](#): Collega Frank Hovens en SHCL Research Fellow Chris Dols begeleidden Lilianne Ploumen op haar reis door haar familiegeschiedenis voor het NTR programma *Verborgene Verleden*.
- [5 maart](#): Vikkie Bartholomeus, ‘Halve eeuw homo-emancipatie in Limburg: van flikkerfilmfestival en homohuwelijk tot demonstratie tegen bisschop Gijsen’, *De Limburger*.
- [21 april](#): Maastricht University, ‘Burgerwetenschap in regionaal historisch onderzoek’, Maastricht University website.
- [20 juni](#): Yuri Meesen, ‘Eeuwen geleden gingen Limburgers al de grond in voor steenkool: ‘Zo’n schacht was echt niet gewoon een gat in de grond’, *De Limburger*.
- [29 september](#): Siebrand Vos, ‘Vijfhonderd meter historisch archief van de ENCI wordt overgedragen en toegankelijk gemaakt voor alle geïnteresseerden’, *De Limburger*.
- [29 september](#): Frank Ruber, ‘Archief ENCI gered uit vochtige ondergrondse mergelgang’, *L1*.
- [22 september](#): Francis Kuijpers, ‘SHCL: schatkamer aan agrarische historie’, *Nieuwe Oogst*.

- [30 september](#): Stephan van Appeven, ‘Historisch archief van ENCI overgedragen aan SHCL’, *RTV Maastricht*.
- [2 oktober](#): Francis Kuijpers, ‘SHCL: schatkamer aan agrarische historie’, *Nieuwe Oogst*.
- [12 oktober](#): Paul van der Steen, ‘Het ‘schuimend brein’ van Hustinx: zeepfabrikant Edmond Hustinx wilde ook het milieu schoonhouden. Op veel vlakken was deze uitvinder zijn tijd flink vooruit’, *NRC*.
- [16 oktober](#): Rob Cobben, ‘Genie en ijdeltuit: Edmond Hustinx was z’n tijd ver vooruit en helpt na zijn dood nog steeds kunstenaars’, *De Limburger*.
- [Oktober](#): Frank Ruber, Eureka-momenten uit de Limburgse geschiedenis, *L1*
- [30 oktober](#): Redactie, ‘Lezing over complottheorieën en misinformatie’, *De Limburger*.
- [November](#): Redactie, ‘Erfgoedweekend november 2023’, *Limburgs Erfgoed*,
- 10 november: Meyke Houben, ‘Het Limburgse boerenleven in zwart-wit’, *De Limburger*.
- [27 november](#): Annelies Hendriks ‘Aardewerkbeurs op weg een Maastrichtse traditie te worden: derde editie met expositie over JEMA-archief en korte film ‘Stilleven’, *De Limburger*.

Onderzoek

De onderzoeksopdracht die het SHCL heeft, valt in verschillende onderdelen uiteen: de leerstoelen bij de UM, PhD-supervisie en onderzoeksbegeleiding, wetenschappelijk onderwijs (Randeraad en Roosen zijn naast hun aanstelling bij het SHCL voor 0.2 fte verbonden aan de Faculteit der Cultuur- en Maatschappijwetenschappen van de Universiteit Maastricht), de SHCL-research fellows, publicaties en natuurlijk het onderzoek zelf. Over enkele van deze aspecten hieronder meer.

Gelieerde leerstoelen

Sinds 1983 is de functie van directeur van het SHCL verbonden met een leerstoel aan de Universiteit Maastricht. Sinds 2020 bekleedt prof. dr. Nico Randeraad deze positie, met als titel ‘Vergelijkende regionale geschiedenis, in het bijzonder van Limburg en aangrenzende regio’s’. De leerstoel is ingesteld in samenwerking met de Faculteit der Cultuur- en Maatschappijwetenschappen. Met het College van Toezicht van de leerstoel is op 11 januari 2024 het jaarverslag over 2023 besproken en goedgekeurd. Sinds 1 september 2019 bekleedt prof. dr. Joep Leerssen de bijzondere leerstoel ‘Limburg en Europe’, die is ingesteld in samenwerking met de onderzoeksgroep ‘Maastricht, Working on Europe’ van de UM. Leerssen is coördinator van het DRAPO-project en adviseur van het SHCL-bestuur. Bij de verlenging van zijn leerstoel in 2023 heeft hij van de Faculteit Cultuur- en Maatschappijwetenschappen de opdracht gekregen te onderzoeken hoe de academische gemeenschap en de culturele erfgoedsector nader tot elkaar kunnen worden gebracht. Leerssen schuift ook geregeld aan bij het L1-radioprogramma De Stemming.

Onderzoekers

In juni 2021 startte Afra de Mars haar onderzoek naar de Domaniale Mijn in Kerkrade. De titel van haar project luidt: ‘A Mining Landscape without Borders. The Domaniale Mijn (Kerkrade) and its Surrounding Environment and Communities, ca. 1700–present’. In het SHCL Jaarboek publiceerde zij een artikel over de transformatie ‘van zwart naar groen’ in de Oostelijke Mijnstreek.

Judith Van Puyvelde begon in 2023 aan het vierde jaar van haar promotietraject met betrekking tot de geschiedenis van het glazeniersatelier F. Nicolas en zonen. Uitgangspunt van haar onderzoek is het Nicolas-archief. De titel van haar project luidt: ‘The Atelier Glasschilderkunst F. Nicolas en Zonen in Roermond (1855-1968) and the Revival of Stained Glass Production in Western Europe in the 19th and 20th Century’.

Samen met Afra de Mars is zij een onderzoek gestart naar glasramen die een relatie met de mijnbouw hebben; hierover schreven zij samen een artikel voor ons jaarboek. Uit dit onderzoek is het project GLiM voortgekomen.

Mayra Murkens verdedigde op 31 januari 2023 met succes haar proefschrift ‘Escaping bad health and early death. Inequalities and time lags in the Maastricht health transition, 1864-1955’. Hoofd onderzoek Joris Roosen was lid van de beoordelingscommissie en promotiecommissie van de dissertatie. Het promotietraject van Murkens stond onder supervisie van prof. Angélique Janssens en dr. Willibrord Rutten (voormalig hoofd onderzoek SHCL).

De SHCL-research fellows

Hoofd Onderzoek Joris Roosen heeft zich ook in 2023 hard gemaakt voor de uitbreiding en versteviging van het gezelschap van (onbezoldigde) ‘research fellows’ dat het SHCL kent.

In 2023 werd de groep met zes onderzoekers uitgebreid naar een totaal van achttien personen (zie bijlage 3). Deze nieuwe leden zijn: Wim de Jong, Bart Zwegers, Jan Hartmann, Manuel Stoffers, Maurice Paulissen en Wim Hupperetz. Het Centrum organiseert halfjaarlijks een bijeenkomst voor de research fellows waarbij zij kunnen netwerken en de resultaten van hun onderzoek kunnen presenteren. Voor deze bijeenkomsten worden doorgaans ook externe onderzoekers die werkzaam zijn op het onderzoeksgebied van het SHCL uitgenodigd. Het doel is om op deze manier het onderzoeksnetwerk van het Centrum te verruimen. Zo dragen wij graag bij aan het oral history project van onderzoekers van de Open Universiteit over de doorwerking van het mijnverleden.

Sociale geschiedenis van het landschap

Gedurende het jaar hebben Nico Randeraad en Joris Roosen in verschillende archieven (Brussel, Luik, Maaseik, Hasselt, Sittard, Maastricht, Düsseldorf, Münster) onderzoek gedaan naar het rivierbeheer in Limburg sinds de zeventiende eeuw. In het onderzoek staat de relatie tussen mens en rivier centraal. In 2024 zullen hierover publicaties verschijnen, onder andere in de bundel naar aanleiding van het Maascongres 2022. Ook zijn voorbereidingen getroffen voor de samenstelling van een themanummer van ons Jaarboek over de ‘sociale geschiedenis van het landschap’.

Frank Hovens en Nico Randeraad hebben verder gewerkt aan het boekproject *Atlas van de Geul*. Het onderzoek naar het beschikbare kaartmateriaal is grotendeels afgerond. Eind 2024 is de beoogde einddatum voor het manuscript.

Limburgs briefhoofdenproject

Het Limburgse briefhoofdenproject stelt zich als doel om een digitale collectie van alle historische Limburgse briefhoofden te creëren. Hiermee beoogt het project niet alleen optimale toegankelijkheid maar ook de stimulering van historisch onderzoek op basis van deze unieke bronnen.

Het project startte in 2022 met de eerste fase, namelijk het scannen en digitaliseren van de briefhoofdencollecties van het SHCL en het HCL. In december 2023 werd deze fase afgerond. De collecties van beide archiefinstellingen zijn in hun totaliteit gescand, gedigitaliseerd en met een bestandsnaam beschreven dankzij het harde werk van vrijwilligers Kate Heuts, Janine Wilms, Jean Delhooven, Carla Feron-Jansen en Klaas Huysmans. In totaal zijn meer dan 25.000 briefhoofden gedigitaliseerd.

In oktober 2023 gaf hoofd Onderzoek Joris Roosen een eerste lezing over het project voor de LGOG-kring Maastricht. In november werd een artikel over het project, geschreven door Roosen en Randeraad, ingediend bij *De Maasgouw*. Publicatie zal in het voorjaar van 2024 plaatsvinden. Voor 2024 zijn meerdere publicaties en lezingen gepland. Een voornaam doel van de publicaties en lezingen is om vrijwilligers aan te trekken voor de volgende fase van het project, waarin een uitgebreide dataset opgebouwd zal worden om de documenten te ontsluiten. De dataset kan op een veertigtal variabelen worden doorzocht.

GLiM

Zoals hierboven reeds aangestipt, is binnen onze organisatie het zogenoemde GLiM-project (Glasschilderkunst en de Limburgse Mijnen) van start gegaan, een boeiend onderzoeksinitiatief gericht op het in kaart brengen en digitaal toegankelijk maken van een tot nu toe onderbelichte vorm van mijnbouwerfgoed: glasschilderkunst.

Deze kunstvorm bloeide op tijdens de hoogtijdagen van de Nederlandse steenkolenmijnbouw in de vorige eeuw, uiteraard met name in Limburg. Het project heeft als primaire doelstelling de inventarisatie van ‘mijnbouwramen’ in Limburg. Met een interactieve website hebben Judith Van Puyvelde en Afra de Mars een platform gecreëerd waarop belangstellenden uitgenodigd worden om informatie over mijnbouwramen uit hun eigen omgeving aan te dragen. Voor elk raam worden essentiële details vastgelegd, zoals de iconografische elementen, maker, locatie (zowel het specifieke gebouw als de plaats), productiejaar en, indien bekend, de opdrachtgever en schenker.

Het streven is om een uitgebreide database te ontwikkelen waarmee verder onderzoek mogelijk wordt naar de context, iconografie en geografische spreiding van deze ramen. Het project draagt niet alleen bij aan de verrijking van onze kennis over mijnbouwerfgoed, maar ook aan de bewustwording en het behoud van deze vaak veronachtzaamde kunstwerken. Hoewel de focus momenteel op Nederlands-Limburg ligt, biedt de grensregio mogelijkheden voor een vergelijkende studie in de Euregio. Daarvoor is het echter noodzakelijk om dit specifieke type mijnbouwerfgoed eerst grondig in kaart te brengen.

SHCL jaarboek 2023

Net als in de voorgaande jaren werd in december een nieuwe editie van het SHCL-jaarboek (Studies over de Sociaaleconomische Geschiedenis van Limburg/SSEGL) gepubliceerd. Het jaarboek belicht diverse facetten van de moderne geschiedenis van Limburg, zowel bekende als minder bekende. Een nieuw element is een ‘discussiedossier’ naar aanleiding van een lezing van Sandra Phlippen, hoofdeconoom bij ABN AMRO en bijzonder hoogleraar ‘Duurzaam bankieren’ aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hierin betoogt Phlippen voor een herwaardering van de transitie in Zuid-Limburg na de sluiting van de mijnen, waaruit zij belangrijke lessen wil destilleren voor de huidige klimaatopgave. Het discussiedossier wordt verder verrijkt door de analyses van drie historici, Johan Schot, Ad Knotter en Ben Gales, die kritisch kijken naar Phlippens standpunt. De centrale vraag is in hoeverre de historische context de functie kan hebben die zij eraan toekent. Hiermee wordt niet het klimaatvraagstuk zelf, maar de rol van geschiedenis in het begrip van het heden en de toekomst ter discussie gesteld.

Het jaarboek werd in Maastricht gepresenteerd aan uittredend redactielid prof. em. dr. Ernst Homburg. Gedurende 24 jaar heeft hij veel bijgedragen aan de continue kwaliteit van ons wetenschappelijk uithangbord.

GLiM Database: 'H. Jozef met Jezus', Eugène Laudy (1950), Jacobus de Meerderekerk Bocholtz (NL).
Foto: Léon van Loo (2010).

GLiM Database: 'Ook dank ik de staatsmijnen', maker onbekend, Sint-Dionysius en Odiliakerk Sweikhuizen (NL).
Foto: Léon van Loo (2007).

GLiM Database: 'Bescherm onze mijnwerkers', Louis van den Essen (1941), H. Theresia van het Kind Jezuskerk Landgraaf (NL).
Foto: Léon van Loo (2011).

Organisatie en personeel

Bestuur en raad van advies

De namen van de leden van het bestuur en de raad van advies van het SHCL staan vermeld in bijlagen 1 en 2. Het bestuur werkt in overeenstemming met de regels van Cultural Governance. Het bestuur kwam vijf keer bijeen. Prof. dr. Joep Leerssen neemt als adviseur deel aan de bestuursvergaderingen. De raad van advies kwam tweemaal bijeen. Drs. Theo Bovens heeft de voorzittershamer van dr. Hein van der Bruggen overgenomen.

Personeel

Celine Huits heeft per 1 januari een vaste aanstelling gekregen (1,0 fte). Bruno Bours heeft opnieuw een jaarcontract gekregen (0,4 fte). Madeleine Volkers is per 1 januari korter gaan werken (van 0,5 naar 0,4 fte). De functie van Ingrid Frints werd opnieuw tijdelijk uitgebreid van 0,4 naar 0,5 fte. Frank Hovens heeft in het kader van het project *Atlas van de Geul* een tijdelijke uitbreiding van zijn functie gekregen van 0,6 naar 0,8 fte.

Personeelsbeleid

Statutair is vastgelegd dat het personeel wordt bezoldigd volgens de bij de Provincie Limburg geldende regelingen. De medezeggenschap is geregeld via een gekozen Personeelsvertegenwoordiging (PVT). In 2023 heeft geen formele personeelsvergadering plaatsgehad. De jaarlijkse functioneringsgesprekken door de directeur met alle personeelsleden vonden plaats in het najaar. Het personeel wordt middels een 'Tuinkamerverslag', een interne nieuwsbrief, geregeld op de hoogte gehouden van gebeurtenissen en ontwikkelingen die voor het SHCL van belang zijn.

Vrijwilligers

Het werk van het SHCL leent zich bij uitstek voor ondersteuning door vrijwilligers. Als zodanig waren in 2023 zeven personen werkzaam bij het Centrum (zie bijlage 2). De grootste groep vrijwilligers was actief bij het digitaliseren van de briefhoofdencollecties van het SHCL en HCL, zoals hierboven reeds is beschreven. Daarnaast heeft Peter de Vreede een belangrijke bijdrage geleverd aan het digitaliseren van de fotocollectie van de LLTB (zie daarvoor een interview met hem in het jaarboek 2023). Doortje Lucassen heeft zich als vanouds over onze vlaggen- en vaandelcollectie ontfemd.

Externe contacten

Samenwerking met andere historische en erfgoedinstellingen in Limburg kreeg extra impuls vanuit de Coöperatie Erfgoed Limburg (CEL). Het SHCL ondersteunt de werkzaamheden van CEL niet alleen inhoudelijk (in verschillende werkgroepen) maar ook in de vorm van ambtelijke ondersteuning door Marjo Konings (0.1 fte). De directeur van het SHCL is lid van het bestuur van CEL, met de portefeuille digitalisering, en leidt het kernteam van het LinkedOpenLimburg-project. Hij is ook lid van de stuurgroep van het Maastricht Centre for Arts and Culture, Conservation and Heritage (MACCH), een interdisciplinaire onderzoekscentrum op het gebied van erfgoed en kunst. Het SHCL onderhoudt bijzondere betrekkingen met de Faculteit der Cultuur- en Maatschappijwetenschappen (FASoS) van de Universiteit Maastricht, het Historisch Centrum Limburg (HCL), de Academie Verloskunde Maastricht (AVM), Hogeschool Zuyd, Huis voor de Kunsten Limburg (HKL), Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) en AMSAB (Gent). De directeurs van kerninstellingen van de zogeheten LimburgCollectie hebben zich verenigd in een kerngroep. Naast de directeur van het SHCL hebben hierin zitting de directeurs van de Universiteitsbibliotheek UM en het Limburgs Museum, ondersteund door digitaal erfgoedcoach Wouter Daemen (HKL).

Bijlage 1

Samenstelling van het bestuur per 31-12-2023

Prof. em. dr. E. (Ernst) Homburg (1952), voorzitter (sinds 2022). Nevenfuncties: adviseur Stichting Historie der Techniek, Eindhoven; voorzitter commissie Nationaal Chemisch Erfgoed; lid redactie Jaarboek van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg; lid redactie van de Publications, het jaarboek van het LGOG.

Dr. A.P. (Pien) Versteegh (1959), vicevoorzitter (sinds 2022). Eigenaar van Versteegh Management, Coaching en Advies; lid raad van toezicht Stichting ATOS; lid van de raad van toezicht van Stichting Alterius; Executive Director Polish American Historical Association.

R.I.L. (Ruud) Bollen MBA (1960), penningmeester (sinds 2015). Directeur Finance Universiteit Maastricht.

Prof. dr. M.J. (Marianne) Nieuwenhuijze (1959), lid (sinds 2017). Lector Midwifery, Academie Verloskunde Maastricht, Zuyd Hogeschool en Hoogleraar Midwifery/Fysiologische Verloskunde, CAPHRI, Universiteit Maastricht.

B. (Bas) Boots MBA, IDP-C (1969), lid (sinds 2023). CEO Limburgse Land- en Tuinbouwbond. Nevenfuncties: CEO Arvalis; bestuursvoorzitter CORMEC; bestuurslid LTO Projecten; bestuurslid Ondernemend Limburg; lid raad van toezicht Brightlands Agrifood Fund; lid raad van toezicht Limgroup.

J. (Jeroen) Eijkenboom (1977), lid (sinds 2023). Manager Team Beleid Maatschappij gemeente Heerlen.

Samenstelling van de raad van advies per 31-12-2023

voorzitter: drs. T.J.F.M. (Theo) Bovens (sinds 2023)
B.J.F.M. (Nardie) Berden-Van Lier MMO (sinds 2017)
Prof. dr. L. (Leo) Lucassen (sinds 2020)
Prof. dr. M.L.J.C. (Marlou) Schrover (sinds 2020)
Dr. J.J. (Jan) Schrijen (sinds 2021)
Dr. J.C.M. (Jo) Wachelder (sinds 2022)

De leden van bestuur en raad van advies oefenen hun mandaat onbezoldigd uit.

Bijlage 2

Organisatie en personeelssamenstelling

Adres: Sint Pieterstraat 7, 6211 JM Maastricht
Tel. 043-3284191
info@shclimburg.nl
www.shclimburg.nl
[Facebook](#)
[Instagram](#)
[Linkedin](#)
[Spotify](#)

De werkzaamheden van het SHCL zijn verdeeld over drie afdelingen (Collecties, Publiek en Onderzoek) en een secretariaat. De meeste personeelsleden, zowel de vaste staf als de tijdelijke medewerkers, zijn actief in tenminste twee afdelingen.

Personeelssamenstelling per 31-12:

In vaste dienst:

B. (Bruno) Bours (0.4 fte)
T.A.G. (Thea) Brockbernd-Wijts (0.5 fte)
I.J.L. (Ingrid) Frints (0.4 fte + 0.1 fte tijdelijk)
drs. F.E.R. (Frank) Hovens (0.6 fte + 0.2 fte tijdelijk)
C.M.R. (Celine) Huits MSc (1.0 fte)
drs. J.M.R.H. (Marjo) Konings (0.5 fte)
E.M. (Ella) Muyres-Schilder (0.6 fte)
A.M.Th. (Andrea) Peeters (1.0 fte)
prof. dr. N. (Nico) Randeraad (0.8 fte)
dr. J. (Joris) Roosen (0.8 fte)
L.C.C.M. (Ludo) Royakkers (1.0 fte)
dr. I. (Irene) Schrier (1.0 fte)
S.M.P.J. (Susanne) Souren (0.6 fte)
M.H.H.E. (Madeleine) Volkers-Geuskens (0.5 fte)

Vrijwilligers:

J.W.M. (Jean) Delhoofen
C.P.A. (Carla) Feron-Jansen
K. (Kate) Heuts
K. (Klaas) Huysmans
D.C.C. (Doortje) Lucassen
P.H.A. (Peter) de Vreede
J.P.D. (Janine) Wilms

Leerstoelen verbonden aan / geaffilieerd met SHCL

- ‘Vergelijkende regionale geschiedenis, in het bijzonder van Limburg en aangrenzende regio’s’ (prof. dr. Nico Randeraad)
- ‘Limburg en Europa’ (prof. dr. Joep Leerssen)

Promovendi geaffilieerd met SHCL

Afra de Mars, MA
Judith Van Puyvelde, MA

Bijlage 3

Research fellows verbonden aan het SHCL

Lucie Bastiaens MA is promovenda bij de afdeling medische geschiedenis van het Maastricht UMC+ (promotor is prof. em. dr. Eddy Houwaart). Zij zit in de afrondende fase van haar promotieonderzoek, dat zich richt op de geschiedenis van openbare gezondheidszorg in de regio Maastricht in de periode 1890-1940.

Dr. Toon Bosch werkt aan het onderzoeksproject ‘Een vergeten rivier? Limburg, Nederland en de catastrofale Maas van de negentiende eeuw tot nu’. Hij verricht historisch onderzoek naar de relatie tussen mens, land en water; politiek en infrastructuur; en naar de geschiedenis van het nationalisme. Ook is hij geïnteresseerd in waterstaatsgeschiedenis, rampengeschiedenis en stadsgeschiedenis/provinciegeschiedenis van Gelderland.

Drs. Caspar Cillekens doet historisch onderzoek naar het personeelsbeleid van Sphinx-Céramique in de twintigste eeuw en heeft hierover al verschillende artikelen in het SHCL-jaarboek gepubliceerd.

Dr. Chris Dols is als conservator Radboud Erfgoed en lid van de Radboud Jonge Akademie verbonden aan de Nijmeegse universiteit. Daarnaast is hij redactievoorzitter van de *Publications*, het jaarboek van het LGOG, adviseur van het Provinciaal Bestuur en voorzitter van de Werkgroep Herijking Historische Canon van Limburg bij het LGOG. Op dit moment werkt Chris aan het onderzoeksproject ‘Tussen hemel en aarde. Sociaal-religieuze dynamiek in Limburg na 1945’. Verder is hij geïnteresseerd in sociaal-religieuze geschiedenis in de moderne tijd, moderne cultuurgeschiedenis, regionale geschiedenis, kennisproductie- en disseminatie, discoursanalyse, en erfgoed en erfgoedbeleid.

Dr. Eduard Dormans is bezig met een dataverzameling uit de ontvangersrekeningen van de Staten van Valkenburg (Staatse en Spaanse ‘partage’).

Doel van het onderzoek is inzicht te krijgen in de oorlogslasten van de Landen van Overmaze tussen 1670 en 1730 en de manier waarop deze gefinancierd werden. De uitgangshypothese is dat hierbij vooral allerlei kredietinstrumenten een belangrijke rol speelden. De werktitel van dit project is daarom ‘Crijgh en Crediet’.

Dr. Annemieke Klijn doet op dit moment onderzoek naar de geschiedenis van de Universiteit Maastricht. Verder werkt ze samen met dr. Jos Perry aan een biografie van Coen van Emde Boas (1904-1981). Zij is geïnteresseerd in sociale geschiedenis, geschiedenis van de psychiatrie, universiteits-geschiedenis, oral history, en intergenerationeel feminisme.

Dr. P.J. Knegtmans schrijft een biografie over de Maastrichtse industrieel Petrus Regout. Verder heeft hij interesse in de geschiedenis van de Universiteit van Amsterdam en haar voorloper, het Athenaeum Illustre, het studentenleven, de medische faculteit in Maastricht, het socialisme in Nederland, de bezettingsjaren, de stad Amsterdam en de biografie van de farmacoloog professor Ernst Laqueur, een van de oprichters van het farmaceutisch bedrijf Organon.

Jeroen Reyniers MA is als promovendus verbonden aan het Belgische interdisciplinaire project: PaReS - Painted Relic Shrines in Situ, een studie van de materialen, technieken, functies en gebruiken van beschilderde reliekschrijven. Hij verricht onderzoek naar de ontstaansgeschiedenis, het gebruik en de functie van houten beschilderde reliekschrijven vóór 1566 in Belgische kerken.

Dr. Willibrord Rutten is het voormalig Hoofd Onderzoek van het SHCL. Zijn onderzoek focust voornamelijk op historische demografie, medische geschiedenis en mijnbouwgeschiedenis in de negentiende en twintigste eeuw. Tot januari 2023 was hij als co-promotor betrokken bij het onderzoek van Mayra Murkens.

Drs. Jos Schatorjé is als buitenpromovendus bezig met een onderzoek naar de persoon van Engelbert Faber en de stad Venlo tussen de jaren 1543 en 1586. Zijn onderzoeksinteresse gaat uit naar politieke cultuur, religie en het Gelderse Overkwartier in de zestiende eeuw.

Dr. Annet Schoot Uiterkamp verrichtte als buitenpromovenda onderzoek naar de tewerkstelling van politieke delinquenten in de Nederlandse mijnen na de Tweede Wereldoorlog.

Dr. Thijs van Vugt is gespecialiseerd in de toepassing van GIS-technieken in lokaal en regionaal historisch onderzoek.

Toegetreden in 2023:

Dr. Wim de Jong is als Postdoctoraal onderzoeker verbonden aan de Open Universiteit te Heerlen. Hij is betrokken bij het project ‘Kinderen van de Kolonie’ (net als dr. Maurice Paulissen).

Dr. Bart Zwegers is als docent werkzaam bij de vakgroep Geschiedenis van de Faculteit Cultuur- en Maatschappijwetenschappen aan de Universiteit Maastricht. Hij geeft les in de bacheloropleiding Cultuurwetenschappen, de bacheloropleiding European Studies en de masteropleiding Kunst, Cultuur en Erfgoed. Zijn onderzoeksinteresse omvat cultuurgeschiedenis, politieke cultuur, zowel materieel als immaterieel erfgoed, industrieel erfgoed en UNESCO Werelderfgoed.

Dr. Jan Hartmann werkte tot zijn pensioen als GIS-deskundige aan de Universiteit van Amsterdam, waar hij betrokken was bij het HISGIS-project. Momenteel consolideert hij zijn applicaties (maps.hisgis.nl) en migreert ze naar de Allmaps-technologie (allmaps.org). Hij is technisch actief bij KNAW/HUC in Amsterdam. Zijn focus ligt op interactieve historische kaarten van de Euregio Aken-Luik-Maastricht en mijnkaarten rondom Rolduc, met nadruk op mijnwaterproblematiek.

Dr. Manuel Stoffers is als assistant professor verbonden aan de Faculteit Cultuur- en Maatschappijwetenschappen van de Universiteit Maastricht. Zijn onderzoek richt zich voornamelijk op de geschiedenis van fietsculturen en de geschiedenis van het fietsen als vervoermiddel.

Dr. Maurice Paulissen is landschapshistoricus en ecooloog. Hij is als onderzoeker verbonden aan de Open Universiteit te Heerlen. Net als dr. Wim de Jong is hij betrokken bij het project ‘Kinderen van de Kolonie’.

Prof. Dr. Wim Hupperetz is directeur van Centre Céramique in Maastricht en is tevens hoogleraar ‘Musea, erfgoedcollecties en digitaal curatorschap’ aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam. Eerder bekleedde hij de positie van directeur van Allard Pierson in Amsterdam. In 2005 behaalde hij zijn doctoraat aan de Universiteit van Tilburg met het proefschrift ‘Het Geheugen van een straat: Achthonderd jaar wonen in de Vissersstraat te Breda’.

Bijlage 4

Lidmaatschappen SHCL-medewerkers en geaffilieerde onderzoekers

Frank Hovens

- Bestuur Zuidelijke Afdeling van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde
- Bestuur Professor Doctor Timmersstichting
- LGOG-werkgroep ter voorbereiding van een Commissie Sport
- Commissie Sport en het LGOG, overleg van Maastrichtse erfgoedinstellingen
- ‘Erfgoed Beweegt’

Celine Huits

- Projectmedewerker digitaliseringsproject LimburgCollectie

Marjo Konings

- Secretaris Werkgroep Publieksbereik van de Coöperatie Erfgoed Limburg

Joep Leerssen

- Commissielid voor KNAW-advies ‘Toekomst van de Frisistiek’.
- Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen
- Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen
- Maatschappij der Nederlandse Letterkunde
- Academia Europaea
- Royal Irish Academy
- Österreichische Akademie der Wissenschaften
- Niedersächsische Akademie der Wissenschaften zu Göttingen
- Honorary fellow, Trinity College Dublin

Afra de Mars

- Redactie *De Maasgouw*, kwartaaltijdschrift van het LGOG

Nico Randeraad

- Bestuur van de Stichting *Maaslandse Monografieën* (secretaris)
- Redactie van *de Studies over de sociaaleconomische geschiedenis van Limburg* (voorzitter)
- Stuurgroep Maastricht Centre for Arts and Culture, Conservation and Heritage (MACCH)
- Voorzitter Kerngroep LimburgCollectie, LinkedOpenLimburg
- Editorial board of *Administory. Zeitschrift für Verwaltungsgeschichte*
- Member of the editorial board of *Storia, Amministrazione, Costituzione. Annale dell’Istituto per la Scienze dell’Amministrazione Pubblica*
- Editorial board of *Le Carte e la Storia. Rivista di Storia delle Istituzioni*
- Adviesgroep Geschiedenis van het Provinciaal Bestuur van Groningen
- Commissie van toezicht van de leerstoel ‘Taalcultuur in Limburg’ (prof. dr. Leonie Cornips)
- Commissie van toezicht van de leerstoel ‘Limburg en Europa’ (prof. dr. Joep Leerssen)
- Netwerk Historisch Cultuurlandschap
- ARKUM Arbeitskreis für historische Kulturlandschaftsforschung in Mitteleuropa e.V.
- Begeleidingscommissie Landschapsbiografie Maasvallei, gecoördineerd door het gelijknamige Rivierpark

- Beoordelingscommissie en promotiecommissie van de dissertatie van Josine Teeuw, *Ik wil er niets van weten: hoe visie, kennis en tijd uit Den Haag verdwenen*, Rijksuniversiteit Groningen 5 juni 2023

Joris Roosen

- Redactie van de reeks *Maaslandse Monografieën* (secretaris)
- Redactie van *de Studies over de sociaaleconomische geschiedenis van Limburg* (secretaris)
- Werkgroep Industrieel Erfgoed Limburg (WIEL)
- LGOG-SHCL-commissie ‘Geschiedenis van de ondernemingen en het ondernemen in Limburg’ (COOL)
- FARO Netwerk Erfgoedopleidingen
- N.W. Posthumus Institute (afgevaardigde voor UM)
- UM-Radboud Universiteit commissie ter voorbereiding van een gezamenlijke Nederlandstalige minor Cultuur en Erfgoed
- Beoordelingscommissie en promotiecommissie van de dissertatie van Mayra Murkens, *Unequal pathways to the grave? Time lags and inequalities in the Dutch health transition, the case of Maastricht, 1864–1955* (31 januari 2023)

Irene Schrier

- Koninklijke Nederlandse Vereniging van Informatieprofessionals (KNVI)
- Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland (KVAN)
- Kring van Archivarissen Limburg (KVAL)
- Werkgroep Speciale Wetenschappelijke Bibliotheken (WSWB)
- WMS-Gebruikersgroep
- Redactie *Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg*, jaarboek van het LGOG

Publicaties

SHCL-medewerkers en bijzonder hoogleraren

Frank Hovens

- “Met pintjes op den kop geslagen’. Enkele opmerkelijke ruzies in Rothemse herbergen in de achttiende en negentiende eeuw’, *Gerbergabode* 31 / 2 (2023) 5-15.

Joep Leerssen

- ‘The Rise of the Charismatic Nation: Romantic and Risorgimento Nationalism, Europe 1880–1914’, in *The Cambridge History of Nationhood and Nationalism*, ed. Cathie Carmichael, Matthew D’Auria & Aviel Roshwald (2 vols.; Cambridge UP) 2: 231-255.
- ‘Romantic Nationalisms’, in *The Cambridge History of European Romantic Literature*, ed. Patrick Vincent (Cambridge UP) 352-374.
- ‘Beginning with Culture: A Certain Idea of Europe’, in *The Cambridge History of the European Union*, ed. Mathieu Segers & Steven Van Hecke (2 vols.; Cambridge UP) 1: 561-590.
- ‘Quixotic? Not Quite: The Context, Agenda and Legacy of Macronational Movements’, in *Nordic Experiences in Pan-nationalisms: A Reappraisal and Comparison, 1840–1940*, ed. Ruth Hemstad & Peter Stadius (London: Routledge) 19-34.
- ‘Honour and Violence: Mediterranean Exoticism and Masculinity’, in *European Modernity and the Passionate South: Gender and Nation in Spain and Italy in the Long Nineteenth Century*, ed. Xavier Andreu-Murales & Mónica Bolufer-Peruga (Leiden: Brill) 92-107.
- ‘Heart to Heart: The Power of Lyrical Bonding in Romantic Nationalism’, *Interlitteraria* 28.1: 8-19.
- ‘Sua fata: History from a Book-Centered Perspective’, *Quaerendo* 53: 3-22.
- ‘Tussen concert en entente: Benedetti en Norpois’, *Bulletin van de Marcel Proust-Vereniging* 11: 29-39.
- ‘Koerscorrecties: Het laveren van de Mheerder kasteelheer F.C.A. baron de Loë-Imstenraedt’, *De Maasgouw* 142:2, 60-64.

Nico Randeraad

- (Redactie van / Ten Geleide) *Studies over de sociaaleconomische geschiedenis van Limburg / Jaarboek van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg* LXVIII (2023) (met J. Roosen).
- ‘Nabeschouwing’, *Landschapsbiografie Rivierpark Maasvallei* (Genk 2023) 136-139. [Hier te lezen](#)

Joris Roosen

- (Redactie van / Ten Geleide) *Studies over de sociaaleconomische geschiedenis van Limburg / Jaarboek van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg* LXVIII (2023) (met N. Randeraad).
- Interview met Peter de Vreede, ‘Digitale ontsluiting van de LLTB-fotocollectie. In gesprek met SHCL-vrijwilliger Peter de Vreede’, *Studies over de sociaaleconomische geschiedenis van Limburg / Jaarboek van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg* LXVIII (2023) 204-221.

Promovendi

Afra de Mars

- ‘De constructie van een “no-mine’s” land? Het effect van ruimtelijke ordening op het Limburgse landschap na de mijnsluiting (1965–heden)’, *Studies over de sociaaleconomische geschiedenis van Limburg / Jaarboek van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg* LXVIII (2023) 44-77.
- ‘Een kleurrijke blik op een ondergronds verleden. Een verkennende studie naar de representatie van de steenkolenmijnbouw in de glasschilderkunst in Nederlands-Limburg’, *Studies over de sociaaleconomische geschiedenis van Limburg / Jaarboek van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg* LXVIII (2023) 78-109. (met Judith Van Puyvelde).

Judith Van Puyvelde

- ‘Een kleurrijke blik op een ondergronds verleden. Een verkennende studie naar de representatie van de steenkolenmijnbouw in de glasschilderkunst in Nederlands-Limburg’, *Studies over de sociaaleconomische geschiedenis van Limburg / Jaarboek van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg* LXVIII (2023) 78-109. (met Afra de Mars).

Bijlage 6

Onderwijs en lezingen

Frank Hovens

- ‘De geschiedenis van Meerssen, deel 2’, 9 mei voor het Vrouwengilde Meerssen

Joep Leerssen

- ICARUS archiefgroep, SHCL, 5 mei
- Limburgs erfgoed, symposium ‘De kunst van het bewaren’ van de Prof. Timmersstichting, Sittard 13 mei
- Workshop over Nodegoat, The Plant, UM, 30 november

Afra de Mars

- Tutor ‘Back to the Sources’ (UCM, 2 groepen)
- Tutor ‘ICT Revolutions’ (FASoS, 2 groepen)
- Rondleiding bij het SHCL in het kader van ‘Back to the Sources’, 8 februari
- Assistentie GIS-cursus Thijs van Vugt, SHCL
- Interview over historische schachten in Kerkrade, De Limburger, 1 juni
- Presentatie PhD-onderzoek op onderzoekersmiddag van SHCL, 9 juni
- Presentatie ‘Van zwart naar groen’ op congres Energiek Landschap, Maastricht
- LGOG/SHCL, 25 augustus
- Presenteren onderzoek op ESGD-lunchseminar, Radboud Universiteit, afdeling Geschiedenis, 10 oktober

Nico Randeraad

- Presentatie in het kader van ‘Portretten van Hier- 1955-1966 Frans Grummer’, Maastricht, Centre Céramique, 26 maart 2023
- Interview ‘Burgerwetenschap in regionaal historisch onderzoek’, FASoS Nieuws, 21 april 2023
- WIEL Studiedag, Venlo, 21 april 2023
- Icarus archiefdagen, Maastricht, 5 mei 2023
- Podcast met Dik van der Meulen, biograaf van Jac. P. Thijsse, Maastricht, 5 mei 2023
- Bezoek aan oratie van prof. Jacco Pekelder, en congres in dat kader, Münster, 15 mei 2023
- Begeleiding Honoursgroup FASoS, [Digital Heritage in Transition](#) (februari- juni 2023),
- Begeleiding Marblegroep FASoS, [River Care](#) (februari- juni 2023),
- Dagvoorzitter Landschapsdag ‘Energietransitie en cultuurlandschappen’, Maastricht 25 augustus 2023
- Voordracht bij overdracht ENCI-archieven, Maastricht 29 september 2023
- Opening Hustinx-tentoonstelling, Bureau Europa, Maastricht 1 oktober 2023
- Onderzoeksagenda Regionale Geschiedenis, Nijmegen 11 oktober 2023
- Presentatie ‘Stepping outside the classroom - Maastricht as a learnscape’, EDLAB, Maastricht 25 oktober 2023
- Presentatie bij aanbidding boek Marres: Een Maastrichtse brouwersfamilie, Dominicanen Boekhandel, 3 november 2023
- (Aanwezigheid bij) presentatie ‘Uit zorg verdreven. Het Nederlandse krankzinnigenwezen tijdens de Tweede Wereldoorlog’, NIOD, Amsterdam 7 november 2023
- Dagvoorzitter Dag van het Limburgs Digitaal Erfgoed, Maastricht, 13 november 2023

- Symposium Nederlandse Tuin- en Landschapsarchitectuur, Amsterdam 16 november 2023
- Workshop ‘Nodegoat’, The PLANT, Maastricht 30 november 2023 (met Joep Leerssen)
- Inleiding ‘Il gattopardo’ (Visconti), Lumière, Maastricht, 5 december 2023

Joris Roosen

- Gastheer: Podcast ‘Limburgs Verleden’
- 16 januari: infosessie SHCL
- 14 februari: gastcollege ‘Arts and Heritage’, UCM
- 5 maart: moderator en interviewer ‘boekpresentatie: Een roze revolutie’ (Jean Delhoofen)
- 21 april: Interview ‘Burgerwetenschap in regionaal historisch onderzoek’, FASoS Nieuws
- 9 juni: SHCL-onderzoeksdag
- 8 september: gastcollege ‘Infectious diseases’, UCM
- 22 september: archief rondleiding studenten, UCM
- 2 oktober, lezing: Limburgse Briefhoofden project, LGOG-kring Maastricht
- 11 oktober, lezing: complottheorieën, Rotary Weert
- 6 november, lezing: complottheorieën, Heemkundekring Aldenborg Weert
- 4 december: SHCL publieksdag, presentatie departement onderzoek
- Onderwijs UCM, coördinator/docent: ‘Medieval Civilization: Making the Middle Ages relevant’, periode 4
- Onderwijs UM, coördinator/docent/tutor: ICT Revolutions, periode 4
- UM project, SHCL als opdrachtgever voor cursus ‘Surgery Research’
- BA thesis begeleiding (UM) – vier scripties ‘Cultural Status Inequalities’
- MARBLE UCM begeleiding, Juul Uilenreef (UCM) (Briefhoofdenproject)
- Stagebegeleiding:
 - Eva Klinkenberg (UM): werkstage
 - Eva-Britt Rongen (UM): onderzoekstage
 - Giulia Ghiglione (UCM): ARI (Briefhoofdenproject)

Bijlage 7

Jaarverslag van de Stichting Maaslandse Monografieën

Het bestuur van de stichting werd per 31 december gevormd door drs. R.L.T. van Loo (2020), voorzitter; prof. dr. N. Randeraad (2018), secretaris; dr. J. van Rensch (2023), penningmeester; dr. C. Dols (2023) en drs. J.M.G. Kievits (2021, 2e termijn). Redactievoorzitter prof. dr. W. Hupperetz woont de vergaderingen van het bestuur bij.

De raad van advies bestond uit prof. em. dr. Cl. Bruneel (Universiteit Louvain-la-Neuve), prof. em. dr. A. Heinen (RWTH Aken), prof. em. dr. P.M.M. Klep (RU Nijmegen), prof. em. dr. A. Labrie (Universiteit Maastricht), prof. em. dr. J.M.W.G. Lucassen (Vrije Amsterdam), prof. em. dr. H. Soly (Vrije Universiteit Brussel), en de gouverneurs van beide Limburgen. Naast voorzitter prof. dr. W. Hupperetz maken van de redactie deel uit: dr. J. Roosen, secretaris (2021), dr. L. Roels (2020), prof. dr. A. Janssens (2017), prof. dr. E. Put (2017), prof. dr. B. van Hofstraeten (2018), dr. C. Rasterhoff (2023).

In 2023 werden de voorbereidingen getroffen voor de publicatie van de handelseditie van het proefschrift van Annet Schoot Uiterkamp, dat in het voorjaar van 2024 verschijnt. Voorts constateren het bestuur en de redactie met vreugde dat er een mooi aantal manuscripten is binnengekomen of aangekondigd. Hiermee kan de achterstand in de verschijning van delen in de reeks worden ingelopen.

Bijlage 8

Acquisitie en dequisitie van archieven en documentatie

Aanwinsten

DOC_0136: Familie Van Wersch en Wiertz
Omvang: 0,24 meter
Rechtstitel: eigendom

EAN_1357: Henri van Groenendael (1874-1944), politicus
Omvang: 1,2 meter
Rechtstitel: eigendom

EAN_1358: Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB), afdeling Venlo
Omvang: 1,68 meter, prijspenning in lijst en twee vaandels
Rechtstitel: eigendom

EAN_1359: Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB), afdeling Blerick
Omvang: 0,48 meter
Rechtstitel: bewaargeving

EAN_1360: Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB), afdeling Tegelen
Omvang: 0,36 meter
Rechtstitel: bewaargeving

EAN_1361: E.P. Wellenstein en E.H. Wellenstein (Europa-archief)
Omvang: 3 meter
Rechtstitel: tijdelijke bewaring

EAN_1362: Bond van bijenhouders kring Roermond LLTB, later Imkersbond kring Maas en Roer
Omvang: 0,12 meter
Rechtstitel: eigendom

EAN_1363: ENCI - Maastricht
Omvang: 500 meter
Rechtstitel: eigendom

Aanvullingen op bestaande archieven

DOC_0132: J.G. van Rijt (1870-1959), priester en amateurfotograaf
Foto's en glasnegatieven, een plakboek met contactafdrukken van negatieven, drie schriftjes
Rechtstitel: eigendom

DOC_0044: Vlaggen en vaandelcollectie
nr 192: vlag met standaard en voet Staalwerken de Maas (bewaargeving)
nr 193: vlag K.A.J. Barbara Kakert (eigendom)
nr 194: vlag R.K. Werklieden Mijnwerkers Bond Kakert Ned. R.K.M.B (eigendom)
nr 195: vaandel R.K. Middenstandsvereening St. Nicolaas Nuth (eigendom)
nr 196: vlag R.K. Studentenclub St. Thomas van Aquino Hoensbroek-Passart (eigendom)

nrs 197-198: vaandels LLTB Venlo, behorend bij EAN_1358 (eigendom)
EAN_0308: NV Staalwerken De Maas te Maastricht
Omvang: 2.000 digitale foto's
Rechtstitel: eigendom

EAN_0844: Bakkerij en slijterij P.H. Mulkens te Maastricht
Omvang: 7,2 meter (nog te selecteren)
Rechtstitel: eigendom

EAN_0853: Klei-industrie in Tegelen (Tegula en voorgangers)
Omvang: 0,24 meter
Rechtstitel: eigendom

EAN_0905: Stichting Groot-Limburgs Toneel (GLT) te Maastricht
Omvang: fotoclichés, 0,12 meter
Rechtstitel: eigendom

EAN_0957: RK Vereniging Moederschapzorg / Vroedvrouwenschool te Heerlen
Omvang: 3 meter
Rechtstitel: eigendom

EAN_1170: COC (Zuid-)Limburg en de COC stadsgroepen
Stukken betreffende COC-kerngroep regio Weert
Omvang: 0,36 meter
Rechtstitel: eigendom

EAN_1244 Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB)
131 gebonden delen met het ledenblad Nieuwe Oogst, 2001-2021
Opgenomen in onze bibliotheek

EAN_1291: Rubberfabriek 'Ceylon' te Maastricht
Foto's, waaronder twee ingelijste werken
Rechtstitel: eigendom

Fotocollectie SHCL
Album 'Bates Cepro zakken Maastricht NV Maastricht. De nieuwe zakken fabriek in uitvoering sept. 1940-sept. 1941'.
Rechtstitel: schenking

Overgedragen archieven

Ontvangers: Historisch Centrum Limburg en de gemeentearchieven Roermond, Venlo en Weert

EAN_0113: Natuur- en Letterkundig Genootschap te Roermond
Omvang: 0,12 meter

EAN_0418: Nederlands Genootschap tot Zedelijke Verbetering van Gevangenen, afdeling Roermond, 1923-1926
Omvang: 0,04 meter

EAN_0562: NV. Industria IJzerfabriek Tegelen en voorgangers, 1903-1962
Omvang: 0,48 meter

EAN_0682: mr. S.H.F Smeets, advocaat, politicus en bestuurslid van verenigingen te Weert, 1923-1976
Omvang: 3 meter

EAN_0826: Bank van Haffmans en Steegh te Venlo, 1944-1974
Omvang: 12 meter

EAN_0997: J.G.J. Leinarts en C.A.M. Stassen-Leinarts, notarissen te Roermond, (1876-1879) 1915-1960
Omvang: 1 meter

EAN_1034: M. Bouts, verf, lak- en vernisfabriek, Blerick-Venlo, 1903-1985
Omvang: 6 meter

EAN_1139: Archeologische Werkgemeenschap Limburg (AWL), 1963-1972
Omvang: 0,12 meter

EAN_1217: Nederlands Beheersinstituut (NBI), vertegenwoordiging Venlo, 1941-1953
Omvang: 0,12 meter

EAN_1332: G. Heijnen, kapelaan te Venlo, als reisbegeleider, 1950-1952
Omvang: 0,04 meter

Bijlage 9

Schenkers van bibliotheekmateriaal

‘M’ staat voor monografie; ‘P’ voor periodiek

Particulieren

T. Debie-Sijen	Geldrop	M
R. Delahaye	Maastricht	M
M. van Doren	Geulle	P
B. Gales	Groningen	M
M. de Heus	Valkenburg	M
J. Keybeck	Susteren	M
J. van de Klundert-Valk	Weert	P
A. Knotter	Maastricht	M
L. Kreukels	Maastricht	P
A. Kurris	Maastricht	M
P. Overvoorde	Utrecht	M
A. Purnot-Roebroeks	Cadier en Keer	M
W. Rutten	Maastricht	M
A. Schoot Uiterkamp	Maastricht	M
H. Strijkers	Sittard-Geleen	M
R. Suijkerbuijk	Bemelen	M
A. Thomassen	Horn	M
P. de Vreede	Heerlen	M

Instellingen

Limburgse Land- en Tuinbouwbond	Roermond	M
Provinciaal Centrum Cultureel Erfgoed	Hasselt (B)	M
Rijksheyt	Heerlen	M
Stichting Jaarboek Maastricht	Maastricht	P
Stichting Landelijk Hofjesberaad	Haarlem	M
Topos	Maastricht	M

Bijlage 10

Begunstigers en contribuanten

In verband met de Europese privacywetgeving hebben wij in 2018 moeten besluiten de lijst van begunstigers en contribuanten niet langer in het jaarverslag op te nemen. Dat laat onverlet dat wij uw steun en financiële bijdrage bijzonder waarderen. Veel dank daarvoor. Zonder onze achterban zouden we niet in staat zijn de geregelde uitgave van onze (jaar)boeken te bekostigen.

Vragen over het privacybeleid kunt u richten aan info@shclimburg.nl

Overzicht

Aantal donateurs per 31-12	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Organisaties	69	64	62	58	58	56	54	54	50	48	41
Personen	456	451	421	410	388	365	339	319	300	284	255
Totaal	525	515	483	468	446	421	393	373	350	332	296

Dank

Groepsfoto met kinderen op wendeltrap in kikvorsperspectief.
Fotobureau AD KON, Looydijk 141 De Bilt